

ПРОГРАМА „PEACE“ ЗА СЕВЕРНА ИРЛАНДИЯ

Програмата на ЕС „PEACE“ има за цел да подкрепи мира и помириенето и да подпомогне икономическото и социалното развитие в Северна Ирландия и пограничния регион на Ирландия.

ПРАВНО ОСНОВАНИЕ

Правното основание на четвъртата програма „PEACE“, обхващаща периода 2014—2020 г., е Регламент (ЕС) № 1303/2013 от 17 декември 2013 г. и Регламент (ЕС) № 1299/2013 от 17 декември 2013 г.

КОНТЕКСТ

За мирния процес в Северна Ирландия се предоставя финансова подкрепа от ЕС от 1989 г. насам, както чрез регионалната политика на ЕС, така и чрез финансовото участие на ЕС в Международния фонд за Ирландия (МФИ).

Въз основа на препоръките на специална работна група на Комисията програмата „PEACE I“ (1995—1999 г.) беше одобрена на 28 юли 1995 г. През март 1999 г. Европейският съвет реши, че специалната програма следва да остане в сила до 2004 г. под наименованието „PEACE II“. Програмата впоследствие беше продължена до 2006 г. „PEACE III“, обхващаща програмния период 2007—2013 г., продължи някои от приоритетите на предходните програми и всички действия по проекти приключиха на 31 март 2015 г. Декларация за приключването на програмата беше представена на Комисията към дата 31 март 2017 г.

Нова програма („PEACE IV“, 2014—2020 г.) беше официално стартирана на 14 януари 2016 г., със силен акцент върху инвестиции, насочени към децата и младите хора.

ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

Програмата „PEACE“ се прилага като трансгранична програма за сътрудничество (в контекста на Европейското териториално сътрудничество — ЕТС) и има две главни цели:

- сближаване между участващите в конфликта общности в Северна Ирландия и пограничните графства на Ирландия;
- икономическа и социална стабилност.

Програмата се занимава с породените от конфликта специфични проблеми, за да спомогне за установяването на мирно и стабилно общество. За тази цел тя се гради на два главни приоритета (помирение между общностите и допринасяне за мира) и четири основни цели за програмния период 2014—2020 г.:

- споделено образование;
- подпомагане на децата и младите хора;
- създаване на споделено пространство и услуги;
- изграждане на положителни отношения на местно равнище.

ФИНАНСИРАНЕ

Между 1995 г. и 2013 г. са осъществени три програми „PEACE“, с финансов принос в размер на 1,3 милиарда евро. Докато „PEACE I“ (1995—1999 г.) и „PEACE II“ (2000—2006 г.) получават финансиране от всички структурни фондове, „PEACE III“ (2007—2013 г.) е финансирана изключително от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР).

Програмата „PEACE IV“ за програмния период 2014—2020 г. е на обща стойност 270 милиона евро. Приносът на ЕФРР за програмата възлиза на около 229 милиона евро (85 %), а около 40 милиона евро (15 %) ще дойдат от съчетано финансиране (т.е. източници, които не са средства на ЕС и могат да включват финансиране от национални, регионални и местни органи на управление). 94 % от средствата по програмата „PEACE IV“ ще са в подкрепа на социалното приобщаване, борбата с бедността и трудовата мобилност (останалите средства ще се разпределят за техническа помощ).

ДОПУСТИМОСТ И УПРАВЛЕНИЕ

Допустимата зона за включване в четвъртата програма „PEACE“ обхваща Северна Ирландия и пограничния регион на Ирландия (този регион включва графствата Лаут, Монаган, Кавън, Лайтрим, Слайго и Донъгол).

Цялостното управление и изпълнение на програмата се осигурява от Специалния орган за програмите на ЕС (СОПЕС), а финансирането се управлява от местни партньорски структури и неправителствени организации.

Освен това през 2007 г. Комисията създаде работната група за Северна Ирландия, която действа под ръководството на члена на Комисията, отговарящ за регионалната политика, и в тясно сътрудничество с органите на Северна Ирландия. Работната група има за цел да подобри конкурентоспособността, да създаде устойчива заетост и да обхване различни политически области като селското стопанство, политиката в областта на конкуренцията, образованието и културата, енергетиката и др. Действията на работната група имат за цел също така да допринесат за цялостния успех на проектите по програмата „PEACE“.

ПОСТИЖЕНИЯ

Програмата „PEACE“ предлага възможности за участие и диалог и доближава гражданите до процеса на вземане на решения и поемането на отговорности относно развитието на общностите (например, прилага се подход отдолу-нагоре). Тя финансира широк набор от проекти, включително проекти за оказване на подкрепа за жертвите и оцелелите, за младите хора, за малките предприятия, за инфраструктурата и проекти за обновление на градската среда, както и проекти за подкрепа за имигрантите и за отбелязване на етническото многообразие на обществото като цяло.

Важен факт е, че тази програмата вече се смята за пример за политика за укрепване на мира, която да бъде споделяна в цяла Европа и в други региони.

БЪДЕЩЕ НА ПРОГРАМАТА „PEACE“

На референдум, проведен на 23 юни 2016 г., мнозинството от избирателите (51,9 %) гласуваха Обединеното кралство да напусне Европейския съюз. След излизането на Обединеното кралство от ЕС статутът на Обединеното кралство ще се промени, което ще окаже въздействие и върху политиките на ЕС, включително политиката на сближаване и програмата „PEACE“.

Северна Ирландия се възползва в значителна степен от финансирането от ЕС и оттеглянето на Обединеното кралство поражда опасения в дългосрочен план за редица сектори в Северна Ирландия, както и за мирния процес и трансграничното сътрудничество след 2020 г. (Северна Ирландия е единственият регион на Обединеното кралство, който има сухопътна граница с друга държава членка: на практика след излизането на Обединеното кралство от ЕС ще съществува външна граница на ЕС на остров Ирландия.)

В своите предложения относно нормативната уредба в областта на сближаването за периода след 2020 г. Комисията представи идеята за продължаване на програмата „PEACE“ („PEACE Plus“). Предлага се, предвид специфичните особености на програмата, тя да се управлява по интегриран начин, като приносът на Обединеното кралство се включва в програмата под формата на външен целеви приход. Освен това СОПЕС, когато бъде определен за управляващ орган, следва да се счита за намиращ се в държава членка. През март 2019 г. Парламентът прие позицията си на първо четене за тези предложения, които са в рамките на обикновената законодателна процедура.

На 25 март 2019 г. Европейският парламент и Съветът приеха Регламент (ЕС) 2019/491, за да се даде възможност за продължаването на програмите за териториално сътрудничество „PEACE IV“. Той ще се прилага в случай на оттегляне на Обединеното кралство от ЕС без споразумение за оттегляне. Този регламент ще позволи ефективното продължаване на програмите „PEACE IV“ в новата правна рамка.

РОЛЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

Парламентът винаги е подкрепял финансовото участие на ЕС в програмата „PEACE“ и Международния фонд за Ирландия. В своята законодателна резолюция от 15 юни 2010 г. относно предложението за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно финансовото участие на Европейския съюз в Международния фонд за Ирландия (2007—2010 г.)^[1] Парламентът подчерта, че МФИ следва да допълва дейностите, финансирани от структурните фондове, и по-специално в рамките на програмата „PEACE III“, действаща в Северна Ирландия и пограничния регион на Ирландия. Парламентът официално призовава Комисията да осигури координирането.

Парламентът, в ролята си на съзаконодател за пакета относно сближаването (в този контекст — за Регламента за общоприложимите разпоредби и Регламента относно специални разпоредби за подкрепа от Европейския фонд за регионално развитие по цел „Европейско териториално сътрудничество“), категорично подкрепи продължаването на програмата „PEACE“ за периода 2014—2020 г. Освен това, в своята резолюция от 13 ноември 2014 г. Европейският парламент подчерта значението на програмата „PEACE“ за осъществяването на напредък, икономическо и социално сближаване и помирение между общностите.

След резултатите от референдума в Обединеното кралство Европейският парламент в своята резолюция от 5 април 2017 г. изрази загриженост относно последиците от оттеглянето на Обединеното кралство от ЕС и подчерта необходимостта да се опази мирът между Северна Ирландия и Ирландия.

В резолюцията си от 11 септември 2018 г. относно въздействието на политиката на сближаване на ЕС върху Северна Ирландия Европейският парламент отбеляза предложението на Комисията за продължаване на програмите „PEACE“ и Interreg, както и документа за позицията на Обединеното кралство относно бъдещето на политиката на сближаване (от април 2018 г.), в който Обединеното кралство заявява желанието си да обсъди въпроса за евентуален приемник на „PEACE IV“ с Кабинета на Северна Ирландия, ирландското правителство и ЕС, в допълнение към обещанието си да изпълни ангажиментите си по програмите „PEACE“ и Interreg съгласно настоящата многогодишна финансова рамка (МФР). Парламентът счита, че „подкрепата от ЕС за териториално сътрудничество, особено за трансграничните и междуобщностните проекти, без да се засягат текущите преговори между ЕС и Обединеното кралство, следва да продължи с оглед на постиженията на специалните програми на ЕС за сближаване за Северна Ирландия, а именно програма „PEACE“ и програмите Interreg, които са от особено значение за стабилността на региона“.

Diána Haase / Marek Kołodziejcki
04/2019

[1]ОВ С 236 Е, 12.8.2011 г., стр. 173

